

כיתה
ה'

כמו העצים - מכירות ביכולות ובצרכים הנבדלים

על קצה המזלג

התחשבות בצרכים

האדם קרוב אצל עצמו - ומשום כך הוא מודע בראש ובראשונה לצרכיו ולמצוקותיו. בראשונה, משנברא האדם הוא היה - "יחיד". בורא עולם ברא עבורו ברוב טובו וחסדו אישה כעזר כנגדו, כי "לא טוב היות האדם לבדו". השלמת הבריאה והגשמת ייעודו של האדם בעולמו מתאפשרות רק באמצעות חיים של שיתוף, חיים שיש בהם זולת אשר עצם קיומו מציב אתגר מתמיד. החיים עם הזולת הם "עזר" - אין לנו דרך לחיות בעולם הזה לבדנו. אין לאדם אפשרות לספק את צרכיו מבלי להיעזר בזולתו ומבלי לעזור לזולתו. אך הזולת גם "כנגדו". החיים בחברה רצופים חיכוכים, התנגשויות ובעיות שנדרשים עבורם פתרונות הולמים. העובדה שהאדם נברא יחיד טבעה בו את הקושי לחלוק עם זולתו, והוא מצוי בכל רגע בחתירה לנוחות אישית ולשליטה מרבית על חייו.

פיתוח היכולת לחיות בנועם, בנוחות, במאור פנים ובאדיבות כלפי הסביבה הוא הערובה לכך, שחיי הקהילה והציבור יישאו אופי בעל איכות.

יכולתו של כל פרט לוותר על סיפוק צרכיו האישיים ועל נוחותו הפרטית למען רווחת הכלל, מעניקה לו בסופו של דבר את הרווחה שאליה הוא שואף.

הכרת צורכי הזולת והרגישות לעובדה שניכר שוני גדול בין בני האדם בצרכים וביכולות, עשויות לתמוך ביכולתה של החברה להתגבר על הקונפליקטים המתפתחים בה כתוצאה מדרישתו של הפרט להגשים את שאיפותיו האישיות.

חברת התלמידות בבית-הספר כקהילה - מזמנת לתלמידות אתגרים דומים בקשר לשוני בצרכים וביכולות. המודעות לשוני בתחומים אלו יכולה לסייע בפיתוח מיומנויות ניהול הקונפליקט תוך ביסוס התנהגות מכבדת המכירה בצרכיו וביכולותיו של הזולת - כאמצעי למניעתו הקונפליקט.

מטרות

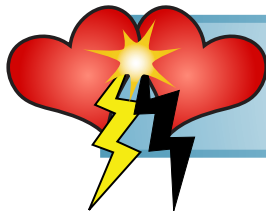
- בירור תפיסת עולמן של התלמידות ביחס לשוני בין בני האדם בצרכים וביכולות, וביחס לקונפליקטים המתפתחים בעקבות שוני זה.
- אימון באימוץ התנהגויות שונות העשויות לסייע ולתמוך במניעת קונפליקטים וחיכוכים.

מודל ההפעלה

מהלך להקניית התחשבות בצרכים וביכולות של הפרט בקהילה דרך הכרת צורכי העצים לסוגיהם, באופן שתורם להתחשבות בצרכיו הייחודיים של כל עץ.

"עץ פרי עושה פרי למינו אשר זרעו בו" (בראשית, א': י"א)

מתאימים את התנאים - מהתנגשות ומנעים

האזנה להתרחשות הבאה:

התנגשות במטע

טוביה הגן היה אובד עצות. כאשר הגיע בבוקר למשתלה כדרכו מדי יום הוא שם לב שמשוהו לא תקין במחלקת שתילי העצים. השתילים לא נראו כפי שהיו בערב שקדם כאשר הוא עזב את השטח. הם היו מונחים בחוסר סדר ובערבוביה. חלקם נשאו שלטים עם שמות וחלקם - שלטים עם הוראות לגידול ולתנאי הסביבה הנדרשים, ואחרים לא נשאו שלטים כלל. טוביה לא ידע מי גרם לבלבול הזה במשתלה האהובה שלו, אך הבין שעליו להחזיר את הסדר על כנו במהירות, ולהצמיד שוב לכל שתיל את השלט הנושא את שמו ואת ההוראות הנחוצות לגידולו, שכן - אחרת כל עתיד המשתלה שלו בסכנה.

שוחחנה:

- מדוע חשוב מאוד שטוביה הגן יחזיר את השלטים עם השמות ועם ההוראות לגידול לשתילי העצים?
- מהי הסכנה הצפויה למשתלה שלו אם לא יישאו השתילים שלטי הוראה לתנאי גידול ולתנאי סביבה מתאימים?

שערונה:

- איזה קונפליקט עלול להתפתח במטע כאשר ישתלו שתיל של עץ בהתאם להוראות גידול של עץ אחר?
- התייחסנה לתנאים הבאים:
מזג אוויר, סוג קרקע, כמות מים, בעלי חיים בסביבת העץ.

אמירה: חלקי את הכיתה לארבע קבוצות. כל שתי קבוצות תקבלנה משימה זהה.

טוביה פותר את הבעיה ומונע קונפליקט במטע

- כתובנה המשך להתרחשות במשתלה של טוביה.
- תאונה כיצד הצליח טוביה לפתור את הבעיה שנוצרה במשתלה, כאשר שתילי העצים נותרו ללא הוראות לגידול ולתנאי סביבה מתאימים. הדגשנה את האופן שבו נמנעה התפתחותו של הקונפליקט בשדה.
- התכוננה להציג במליאה את הסיום שכתבתן לסיפור.

שותלים עצים ללא התחשבות בצרכים

- כתובנה המשך להתרחשות במשתלה של טוביה.
- תאונה את מה שקרה כאשר שתלו עצים בהתאם להוראות הגידול של עצים אחרים או ללא הוראות כלל. שמנה לב להשפעה של - מזג האוויר, סוג הקרקע, אור או צל, סמפרטורה ובעלי חיים בסביבת העץ.
- התכוננה להציג במליאה את הסיום שכתבתן לסיפור.

במליאה

דיווח על-ידי נציגות הקבוצות.

למורה: חלקי את הכיתה לשבע קבוצות. על כל קבוצה למלא פתק חידה שהוסתר בכיתה (או בשטח בית-הספר, בהתאמה). המשימה של כל קבוצה: מציאת כתב חידה אחד וכתובת פתרונו.

משבעת המינים אני - תכונתי החשובה היא:

הקצב יאכל וישבע
לה' ייתן תודה.
גם במקדש ה' הוא הוכן,
שנים-עשר ממנו על השולחן.

אני:
תכונתי:
ממני מכינים:

משבעת המינים אני - תכונתי החשובה היא:

אני מחמשת מיני דגן
מאפה ומשקה
ממני יוכן.

אני:
תכונתי:
ממני מכינים:

משבעת המינים אני - תכונתי החשובה היא:

אשכולות אשכולות
על ענפי גדלים,
על שולחן שבת וחג
ומשמח כל לבב
המין שממני נסחט.

אני:
תכונתי:
ממני מכינים:

משבעת המינים אני - תכונתי החשובה היא:

עסיסת ומתוקה,
אדומה או סגולה,
בדבש מלאה,
מזינה וחביבה.

אני:
תכונתי:
ממני מכינים:

משבעת המינים אני - תכונתי החשובה היא:

גדול והדור,
בכת עטור,
רבים הגרגירים,
מין מתוק הם מגירים.

אני:
תכונתי:
ממני מכינים:

משבעת המינים אני - תכונתי החשובה היא:

ירוק מריר וקטן,
אך גזעו חזק ואיתן.
שמן למקדש מפיקים
ולנרות חנוכה הבוהקים.
ראשון מכל המינים
ברכת "העץ" עליו מברכים.

אני:
תכונתי:
ממני מכינים:

משבעת המינים אני - תכונתי החשובה היא:

תמיר ונישא אל על
יעלה ויגדל,
טעים ומתוק הדבש בפרי
מיובש או טרי.

אני:
תכונתי:
ממני מכינים:

במליאה

דיווח על-ידי נציגות הקבוצות.

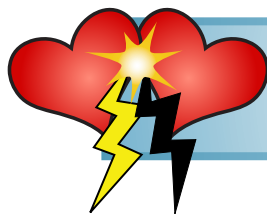
לדיון:

- מדוע לדעתכן חשוב להכיר את התכונות המיוחדות של כל מין משבעת המינים?
- איזו התנגשות לדעתכן יכולה למנוע ההיכרות עם התכונה המיוחדת כל מין?

בקבוצות

מחאה למעשה

אני נעזרת בתכונתי הנהדרת ואת ההתנגשות פותרת

מחאה: חלקי את הכיתה לשה קבוצות.

משימתו של כל צוות:

לקבל על עצמו לנהוג בהתנהגות המתחשבת ברצונות ובצרכים של הזולת והמיוצגת על-ידי הפרי.

יחזיו נשאף להרבות אהלה, שלווה ואהבה
למנוע קונפליקט ומריבה

- קראנה את הכרטיס שלכן ואת הציטוט המתייחס לאחד משבעת המינים.
- רשומנה את מה שאתן מקבלות על עצמכן כקבוצה, בהתאם לציטוט.
- התכוננה להציג את הדברים שלכן במליאה.

צוות חיטה

דוד המלך ע"ה אומר בתהלים: "ולחם לבב אנוש יסעד" (תהלים, ק"ד)
קיבלנו על עצמנו להשביע לבב אנוש - לתת הרגשה טובה ונעימה לחברותינו בכיתה, מתוך התחשבות בצרכים השונים וכדי למנוע מריבה וחיכוכים.
הדרך שבה בחרנו לעשות זאת היא:

צוות שעורה

דוד המלך ע"ה אומר בתהלים: "ולחם לבב אנוש יסעד" (תהלים, ק"ד)
קיבלנו על עצמנו להשביע לבב אנוש - לתת הרגשה טובה ונעימה לחברותינו בכיתה, מתוך התחשבות בצרכים השונים וכדי למנוע מריבה וחיכוכים.
הדרך שבה בחרנו לעשות זאת היא:

צוות גפן

היין הוא תוצר של הגפן וביכולתו לשמח בני אדם.
דוד המלך אומר בתהלים: "ויין ישמח לבב אנוש" (תהלים, ק"ד: ט"ז)
קיבלנו על עצמנו לשמח את חברותינו בכיתה, מתוך התחשבות בצרכים השונים וכדי למנוע מריבה וחיכוכים.
הדרך שבה בחרנו לעשות זאת היא:

צוות תאנה

"ארץ זבת חלב ודבש" (שמות, י"ג: ה')

רמי בר יחזקאל הגיע לבני ברק וראה עיזים אוכלות תחת עץ תאנה, ונטף דבש מהתאנים וחלב נטף מהן והתערבו זה בזה. אמר - זה שנאמר **"זבת חלב ודבש"** (כתובות, ק"א: ע"ב). קיבלנו על עצמנו להרבות בכיתה **"דבש"** של מעשים טובים בין חברותינו בכיתה, תוך התחשבות בצרכים השונים וכדי למנוע מריבה וחיכוכים. הדרך שבה בחרנו לעשות זאת היא:

צוות רימון

"יהי רצון שירבו זכויותינו כרימון" (תפילה על הסימנים בליל ר"ה)

קיבלנו על עצמנו להרבות בכיתה זכויות ומעשים טובים **כרימון** בין חברותינו, תוך התחשבות בצרכים השונים וכדי למנוע מריבה וחיכוכים. הדרך שבה בחרנו לעשות זאת היא:

צוות זית

"ויקחו אליך שמן זית זך ... להעלות נר תמיד" (שמות, כ"ז: כ')

שמן זית משמש להדלקת נרות של מצווה. קיבלנו על עצמנו להדליק **"אור"** בלבבות של חברותינו בכיתה, תוך התחשבות בצרכים השונים וכדי למנוע מריבה וחיכוכים. בכיתה, תוך התחשבות בצרכים השונים וכדי למנוע מריבה וחיכוכים. הדרך שבה בחרנו לעשות זאת היא:

צוות תמר

דוד המלך ע"ה אומר בתהלים: **"צדיק כתמר יפרח"** (תהלים, צ"ב: י"ג)

קיבלנו על עצמנו להרבות בכיתה התנהגויות שיש בהן התחשבות בצרכים השונים של חברותינו, כדי למנוע מריבה וחיכוכים ולהשרות על הכיתה אווירה ברוח **"צדיק כתמר יפרח"**. הדרך שבה בחרנו לעשות זאת היא:

במליאה דיווח על-ידי נציגות הקבוצות

"כי האדם עץ השדה"

כמו עץ אני מרגישה שדרכי בעולם לעיתים קשה. שונים הם צרכיי, נבדלות הן דרכיי, אם אבין את חברתי והיא תבין אותי, אם נתחשב בצורכי הזולת נמנע התנגשות - אני וגם את!

מפתח הלב
החינוך לחיים בחברה

מפתח הלב - תוכנית חברתית-ערכית לבתי-הספר היסודיים לבנות במגזר החרדי
משרד החינוך, המחוז החרדי והמחלקה לחינוך לחיים בחברה באגף לחינוך יסודי

עזרים למורה: מעגל החיים היהודי - ניהול קונפליקטים

קבוצה א' טוביה פותר את הבעיה ומונע קונפליקט במטע

- כתובנה המשך להתרחשות במשתלה של טוביה.
- תארנה כיצד הצליח טוביה לפתור את הבעיה שנוצרה במשתלה, כאשר שתילי העצים נותרו ללא הוראות לגידול ולתנאי סביבה מתאימים. הדגשנה את האופן שבו נמנעה התפתחותו של הקונפליקט בשדה.
- התכוננה להציג במליאה את הסיום שכתבתן לסיפור.

קבוצה ב' טוביה פותר את הבעיה ומונע קונפליקט במטע

- כתובנה המשך להתרחשות במשתלה של טוביה.
- תארנה כיצד הצליח טוביה לפתור את הבעיה שנוצרה במשתלה, כאשר שתילי העצים נותרו ללא הוראות לגידול ולתנאי סביבה מתאימים. הדגשנה את האופן שבו נמנעה התפתחותו של הקונפליקט בשדה.
- התכוננה להציג במליאה את הסיום שכתבתן לסיפור.

קבוצה ג' שותלים עצים ללא התחשבות בצרכים

- כתובנה המשך להתרחשות במשתלה של טוביה.
- תארנה את מה שקרה כאשר שתלו עצים בהתאם להוראות הגידול של עצים אחרים או ללא הוראות כלל. שמנה לב להשפעה של - מזג האוויר, סוג הקרקע, אור או צל, טמפרטורה ובעלי חיים בסביבת העץ.
- התכוננה להציג במליאה את הסיום שכתבתן לסיפור.

קבוצה ד' שותלים עצים ללא התחשבות בצרכים

- כתובנה המשך להתרחשות במשתלה של טוביה.
- תארנה את מה שקרה כאשר שתלו עצים בהתאם להוראות הגידול של עצים אחרים או ללא הוראות כלל. שמנה לב להשפעה של - מזג האוויר, סוג הקרקע, אור או צל, טמפרטורה ובעלי חיים בסביבת העץ.
- התכוננה להציג במליאה את הסיום שכתבתן לסיפור.

משבעת המינים אני - תכונתי החשובה היא:

הקָצב יאכל וישבע
לה' ייתן תודה.
גם במקדש ה' הוא הוכן,
שנים-עשר ממנו על השולחן.

אני:
תכונתי:
ממני מכינים:

משבעת המינים אני - תכונתי החשובה היא:

אני מחמשת מיני דגן
מאפה ומשקה
ממני יוכן.

אני:
תכונתי:
ממני מכינים:

משבעת המינים אני - תכונתי החשובה היא:

אשכולות אשכולות
על ענפי גדלים,
על שולחן שבת וחג
ומשמח כל לבב
המיץ שממני נסחט.

אני:
תכונתי:
ממני מכינים:

משבעת המינים אני - תכונתי החשובה היא:

עסיסית ומתוקה,
אדומה או סגולה,
בדבש מלאה,
מזינה וחביבה.

אני:
תכונתי:
ממני מכינים:

משבעת המינים אני - תכונתי החשובה היא:

גדול והדור,
בכתר עטור,
רבים הגרגירים,
מיץ מתוק הם מגירים.

אני:
תכונתי:
ממני מכינים:

משבעת המינים אני - תכונתי החשובה היא:

ירוק מריר וקטן,
אך גזעו חזק ואיתן.
שמן למקדש מפיקים
ולנרות חנוכה הבוהקים.
ראשון מכל המינים
ברכת "העץ" עליו מברכים.

אני:
תכונתי:
ממני מכינים:

משבעת המינים אני - תכונתי החשובה היא:

תמיר ונישא אל על
יעלה ויגדל,
טעים ומתוק הדבש בפרי
מיובש או טרי.

אני:
תכונתי:
ממני מכינים:

צוות חיטה

דוד המלך ע"ה אומר בתהלים: **"ולחם לבב אנוש יסעד"** (תהלים, ק"ד)
קיבלנו על עצמנו להשביע לבב אנוש - לתת **הרגשה** טובה ונעימה
לחברותינו בכיתה, מתוך התחשבות בצרכים השונים וכדי למנוע מריבה
וחיכוכים.
הדרך שבה בחרנו לעשות זאת היא:

צוות שעורה

דוד המלך ע"ה אומר בתהלים: **"ולחם לבב אנוש יסעד"** (תהלים, ק"ד)
קיבלנו על עצמנו להשביע לבב אנוש - לתת **הרגשה** טובה ונעימה
לחברותינו בכיתה, מתוך התחשבות בצרכים השונים וכדי למנוע מריבה
וחיכוכים.
הדרך שבה בחרנו לעשות זאת היא:

צוות גפן

היין הוא תוצר של הגפן וביכולתו לשמח בני אדם.
דוד המלך אומר בתהלים: **"ויין ישמח לבב אנוש"** (תהלים, ק"ד: ט"ו)
קיבלנו על עצמינו **לשמח** את חברותינו בכיתה, מתוך התחשבות
בצרכים השונים וכדי למנוע מריבה וחיכוכים.
הדרך שבה בחרנו לעשות זאת היא:

צוות תאנה

"ארץ זבת חלב ודבש" (שמות, י"ג:ה')

רמי בר יחזקאל הגיע לבני ברק וראה עיזים אוכלות תחת עץ תאנה, ונטף דבש מהתאנים וחלב נטף מהן והתערבו זה בזה. אמר - זה שנאמר **"זבת חלב ודבש"** (כתובות, קי"א:ע"ב). קיבלנו על עצמנו להרבות בכיתה **"דבש"** של מעשים טובים בין חברותינו בכיתה, תוך התחשבות בצרכים השונים וכדי למנוע מריבה וחיכוכים. הדרך שבה בחרנו לעשות זאת היא:

צוות רימון

"יהי רצון שירבו זכויותינו כרימון" (תפילה על הסימנים בליל ר"ה)

קיבלנו על עצמנו להרבות בכיתה זכויות ומעשים טובים **כרימון** בין חברותינו, תוך התחשבות בצרכים השונים וכדי למנוע מריבה וחיכוכים. הדרך שבה בחרנו לעשות זאת היא:

צוות זית

"ויקחו אליך שמן זית זך ... להעלות נר תמיד" (שמות, כ"ז:כ')

שמן זית משמש להדלקת נרות של מצווה. קיבלנו על עצמנו להדליק **"אור"** בלבבות של חברותינו בכיתה, תוך התחשבות בצרכים השונים וכדי למנוע מריבה וחיכוכים. בכיתה, תוך התחשבות בצרכים השונים וכדי למנוע מריבה וחיכוכים. הדרך שבה בחרנו לעשות זאת היא:

צוות תמר

דוד המלך ע"ה אומר בתהלים: **"צדיק כתמר יפרח"** (תהלים, צ"ב:י"ג)

קיבלנו על עצמנו להרבות בכיתה התנהגויות שיש בהן התחשבות בצרכים השונים של חברותינו, כדי למנוע מריבה וחיכוכים ולהשרות על הכיתה אווירה ברוח **"צדיק כתמר יפרח"**. הדרך שבה בחרנו לעשות זאת היא:

